

Representantforslag 94 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Morten Ørsal Johansen

Dokument 8:94 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Morten Ørsal Johansen om handlingsplan for å bekjempe smugling og ulovlig innvandring

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne har de siste årene sett en bekymringsfull utvikling når det gjelder utfordringer i tilknytning til ulovlig innvandring og smugling. Flere oppslag i media og utspill fra tollmyndighetene selv tegner et bilde av stadig mer profesjonelle smuglerligaer, i hovedsak med bakgrunn fra Øst-Europa. I tillegg er det nødvendig med en styrket satsing for å stoppe ulovlige immigranter allerede på grensene. Disse to problemområdene er naturlige å se i sammenheng, og forutsetter begge en styrking av den operative tolltjenesten og en bedre utnyttelse av rammene i Schengen-regelverket.

2012 var et rekordår for smugling med nærmere 36 000 beslag, hvorav 2 960 narkotikabeslag. Smuglerne blir mer profesjonelle, og tolletaten ved Svinesund stoppet tidligere i år en kolonne på hele 11 spesialombygde smuglerbiler. Dette er en illustrasjon på at profesjonaliseringen av smuglerligaene nå dessverre har kommet meget langt. For å møte denne alarmerende utviklingen er tolletaten nødt til å ha det mest moderne utstyret. Mye av smuglingen skjer ved å skjule ulovlig gods i ellers legale varepartier i trailere. Den eneste hensiktsmessige måten å avdekke disse smuglingsforsøkene på, er ved hjelp av spesialbygde gjennomlysningsapparater. Det finnes i dag et slikt apparat ved tollstasjonen på Svinesund, og den-

ne har vært et viktig verktøy i kriminalitetsbekjempelsen.

Dessverre begynner tolletatens nåværende apparater å bli gamle, og bør derfor snart skiftes ut. Mer alvorlig er det at det per dags dato ikke eksisterer slike gjennomlysningsapparater hverken på Sørlandet, Vestlandet, eller i Midt- og Nord-Norge. Dette representerer, etter forslagsstillerens oppfatning, en alvorlig sikkerhetsbrist ved Norges tollgrense, og bør utbedres straks. Kostnaden ved ett gjennomlysningsapparat er anslått til 16 mill. kroner, og det bør settes av midler til opprettelsen av et landsdekkende nettverk av gjennomlysningsapparater allerede i revidert statsbudsjett.

Tollregion Øst-Norge har innført kameraovervåking med nummerskiltavlesning ved flere grenseoverganger. Dette har blitt et viktig bidrag i bekjempelsen av alvorlig smuglerkriminalitet. Dessverre er det bare tillatt å lagre data fra disse kameraene i én time etter dagens regelverk, og tolletaten har selv uttalt at dette ikke er tilstrekkelig. Forslagsstillerne mener derfor at regjeringen så snart som mulig bør utarbeide et kamerasystem på samtlige grenseoverganger, samtidig som lagringstiden på overvåkingsdata økes til inntil én uke.

Tollvesenet skal i dag bistå politiet med grensekontrollen. De har imidlertid ikke like vide hjemler som politiet i dette arbeidet, noe som blant annet innebærer at de ikke har selvstendig kompetanse til å bortvise utlendinger som ikke overholder innreisebetingelsene. Modusbaserte stikkprøver benyttes også i altfor liten grad. Undersøkelser viser at i 2009 ble bare 1 promille av alle utlendinger kontrollert i stikkprøver i grensenære områder. Dette mener forslagsstillerne er en altfor lav andel. Denne andelen må derfor økes vesentlig for å kunne virke avskrekkende på potensielle ulovlige immigranter.

Etter vedtakelsen av Schengen-avtalen har Norge som utgangspunkt begrenset sin mulighet til å utøve grensekontroll overfor personer som kommer fra et annet Schengen-land. Det finnes allikevel en rekke unntaksmuligheter i regelverket som forslagsstillerne mener i dag utnyttes i altfor liten grad. Det vil i denne sammenheng vises til grenseforordningens artikkel 21a:

«Medlemsstatenes kompetente myndigheters utøvelse av politimyndighet i henhold til nasjonal lovgivning, i den utstrekning utøvelsen av slik myndighet ikke har tilsvarende virkning som inn- og utreisekontroll; dette skal også gjelde i grenseområdene. *Første punktum innebærer at utøvelse av politimyndighet spesielt ikke kan anses å tilsvare utøvelse av inn- og utreisekontroll når politiltakene:*

ii. bygger på generelle politiopplysninger og –erfaringer med hensyn til eventuelle trusler for offentlig sikkerhet og *særlig tar sikte på å bekjempe grenseoverskridende kriminalitet,*

v. utføres som stikk kontroll,»
(forslagsstillerne utheving)

Det er etter forslagsstillerne oppfatning fullt mulig å innføre personkontroll også innenfor Schengen på alle grenseoverganger, så lenge disse kontrollene utføres som stikkprøver etter artikkel 21a v, og/eller modusbasert kontroll etter 21a ii. Ved utstrakt, modusbasert personkontroll vil det være mulig å forhindre en stor andel av de illegale immigrantenes adgang til Norge uten å gå på akkord med Schengen-regelverket. Dette gjøres allerede i noen grad i dag etter gjeldende regelverk, men forslagsstillerne mener dagens praksis er altfor defensiv, og ønsker både hyppigere og mer omfattende kontroller.

Etter dagens regelverk er det også bare politiet som har myndighet til å foreta bortvisning av utlending eller sette i gang tvangstiltak etter utlendingslovens kapittel 12. Forslagsstillerne ønsker en lovendring som gir tollpersonell begrenset politimyndighet. Tolletaten må få en krystallklar hjemmel for å foreta modusbaserte stikkprøver av personer også fra Schengen-land, og på denne måten bidra til å motvirke ulovlig innvandring. Tollvesenet vil med begrenset politimyndighet umiddelbart kunne utvise utlendinger som overtrer innreisebetingelsene, uten at eksterne politiressurser må tilkalles. En selvstendig utvisningshjemmel for tollpersonell, kombinert med mer hyppige og omfattende modusbaserte stikkprøver, vil både kunne avdekke vesentlig flere illegale immigranter og virke preventivt overfor menneskesmuglere.

Visa Information System (VIS) er et sentralt verktøy i bekjempelsen av ulovlig migrasjon innen-

for Schengen-systemet, ikke minst med tanke på førstelandskontroll etter Dublin-forordningen. Her lagres informasjon om alle som søker visum eller asyl i Schengen med både bilde og biometriske data. Det er derfor viktig at tolletaten har god kontroll med informasjonen i dette systemet ved utførelse av grensenær personkontroll. Forslagsstillerne forutsetter derfor at utstyr som gir tilgang til dette systemet, spiller en sentral rolle i en handlingsplan for styrking av grensekontrollen. Slikt utstyr bør inkludere mulighet for avlesning av biometriske data.

VIS er en del av Schengen Information System (SIS) som er en felles database for lagring og utveksling av informasjon om etterlyste gjenstander og personer i Schengen-området. Slik informasjon er viktig i bekjempelsen av grenseoverskridende kriminalitet, og det forutsettes at tollbetjentene også får adekvat tilgang til SIS.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen straks utarbeide og fremme forslag om en handlingsplan for å bekjempe smugling og ulovlig innvandring. En slik handlingsplan bør blant annet inneholde følgende:

1. Innkjøp og utbedring av utstyr for gjennomlysning av trailere og containere med sikte på å oppnå et landsdekkende kontrollsystem. Midlene til slikt utstyr forutsettes innarbeidet i revidert statsbudsjett.
2. Installere kameraovervåkning med nummernøkkelgjenkjenning på samtlige grenseoverganger. Datalagringstiden for slik informasjon forutsettes utvidet til inntil én uke.
3. Tolletaten må gis full tilgang til utstyr for kontroll opp mot Visa Information System (VIS). Dette bør inkludere utstyr for sjekking av biometriske data opp mot VIS. Det forutsettes at tollbetjentene også får adekvat tilgang til Schengen Information System-registeret (SIS).
4. Det fremmes forslag om lovendring slik at tollbetjenter får en begrenset politimyndighet. Myndighetsområdet bør inkludere hjemmel til å bortvise utlendinger uten gyldige adgangsdokumenter og innhenting av biometriske data for kontroll med VIS-systemet.

11. april 2013